

Sygnatura akt II Ca 1566/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Nowak (sprawozdawca)
Sędziowie:	SO Katarzyna Oleksiak SR del. Edyta Żyła
Protokolant:	Małgorzata Łojewska

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2014 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. K.

przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie

z dnia 8 maja 2014 r., sygnatura akt I C 2328/13/N

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu brzmienie:

„I. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 180,62 zł (sto osiemdziesiąt złotych sześćdziesiąt dwa grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 26 maja 2012 roku do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 147,75 zł (sto czterdzieści siedem złotych siedemdziesiąt pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.”;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata P. W. kwotę 110,70 zł (sto dziesięć złotych siedemdziesiąt groszy) tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 7 listopada 2014 roku

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy oddalił powództwo Z. K. przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. o zapłatę kwoty wyegzekwowanej w toku postępowania egzekucyjnego oraz zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 197 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wyrok ten zapadł w następującym stanie faktycznym:

W dniu 28 czerwca 2007 roku powód zawarł z poprzednikiem prawnym strony pozwanej umowę o kartę kredytową (...) i w tym samym dniu zapłacił nią za zakupione towary o łącznej wartości 76,37 zł. Zgodnie z treścią umowy, posiadacz karty obowiązany był dokonywać comiesięcznej spłaty zadłużenia, co najmniej w wysokości minimalnej kwoty wskazanej w zestawieniu transakcji, na którą składały się, oprócz należności głównej, także opłaty uboczne związane z udzielonym kredytem i obsługą karty. Każdorazowy końcowy termin spłaty za wskazany miesiąc ustalony został na 24 dzień liczony od daty zestawienia transakcji za dany okres rozliczeniowy. W przypadku braku terminowej wpłaty kwoty odpowiadającej co najmniej sumie minimalnej spłaty przewidziano opłatę dodatkową w wysokości 25 zł miesięcznie, która obciąża zobowiązanego. W umowie przewidziano również, że bank jest uprawniony do jej wypowiedzenia, jeżeli dłużnik zalega z płatnością minimalnych kwot spłaty co najmniej za dwa pełne okresy rozliczeniowe. Powód został objęty ubezpieczeniem spłaty kredytu oraz złożył oświadczenie o poddaniu się egzekucji w zakresie roszczeń wynikających z zawartej umowy do kwoty 7.500 zł i wyraził zgodę na wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego wraz z wystąpieniem o nadanie mu klauzuli wykonalności do dnia 31 grudnia 2017 roku. Począwszy od dnia 27 lipca 2007 roku poprzednik prawny strony pozwanej, zgodnie z umową, sporządzał comiesięczne zestawienia transakcji oraz przysyłał je zobowiązanemu. Pierwszy z otrzymanych przez powoda dokumentów określał termin spłaty na dzień 20 sierpnia 2007 roku. Powód opóźnił się z wpłatą minimalnej wartości wynikającej z powyższego zestawienia uiszczając kwotę 30,62 zł dopiero w dniu 7 września 2007 roku. Wobec powyższego, bank doliczył do sumy zadłużenia odsetki oraz kwotę 25 zł tytułem opłaty dodatkowej za nieterminową wpłatę. Poza wskazaną płatnością powód nie regulował należności za kolejne okresy rozliczeniowe, co skutkowało naliczaniem dalszych odsetek i opłat dodatkowych za nieterminową wpłatę oraz wypowiedzeniem przez poprzednika strony pozwanej zawartej umowy. Oświadczeniem z dnia 21 listopada 2007 roku powód wniósł o rozwiązanie umowy z powodu zagubienia wystawionej karty, zaś pismem z dnia 23 stycznia 2008 roku poinformował bank, że poza pierwszym zestawieniem transakcji, żadnych dokumentów za kolejne miesiące nie otrzymał. Wobec powstania zaległości po stronie powoda, w dniu 18 grudnia 2011 roku strona pozwana wystawiła bankowy tytuł egzekucyjny opiewający na kwotę 301,28 zł, na którą składały się następujące należności: 74,59 zł tytułem niespłaconego kredytu, 7,66 zł tytułem odsetek umownych, 65,31 zł tytułem odsetek karnych, 150 zł tytułem obsługi kredytu oraz 3,72 zł tytułem składki na ubezpieczenie. Postanowieniem z dnia 18 stycznia 2012 roku Sąd Rejonowy nadał wystawionemu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności oraz zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej 67 zł tytułem kosztów postępowania. Środki zaskarżenia wniesione przez powoda od tego orzeczenia okazały się bezskuteczne. Na wniosek strony pozwanej, na podstawie wskazanego tytułu wykonawczego, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Legionowie przeprowadził postępowanie egzekucyjne o sygn. akt Km 2462/12, w wyniku którego ze świadczenia emerytalnego przysługującego powodowi potrącono łączną kwotę w wysokości 670,74 zł. Na powyższą sumę złożyły się m.in. należność główna, odsetki za opóźnienie, koszty postępowania związanego z nadaniem klauzuli wykonalności oraz egzekucyjnego.

Powyższych ustaleń dokonał Sąd Rejonowy w oparciu o dowody z dokumentów, którym w całości dał wiarę.

W rozważaniach prawnych Sąd Rejonowy wskazał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Argumentował, że wiarygodność objęta bankowym tytułem egzekucyjnym zaopatrzoną w klauzulę wykonalności, zaspokojona w postępowaniu egzekucyjnym w sprawie o sygn. akt Km 2462/12, istniała i przysługiwała stronie pozwanej w wysokości wskazanej w tytule wykonawczym. Podniósł, że na mocy zawartej umowy o kartę kredytową powstał po stronie powoda dług, który został spłacony tylko w niewielkiej części (30,62 zł), przy czym kwota ta została

prawidłowo zaliczona w pierwszej kolejności na należności uboczne powstałe na skutek opóźnienia w spłacie kredytu, a tylko w pozostałym zakresie na poczet świadczenia głównego. Wobec zaś nieuregulowania należności w terminie, wierzyciel – zgodnie z umową – był uprawniony do naliczania odsetek i dalszych opłat dodatkowych z tego tytułu. W ocenie Sądu Rejonowego dla istnienia i rozmiaru wierzytelności banku żadnego znaczenia nie miało wystawienie kolejnych zestawień transakcji, których celem było jedynie wykazanie dokonanych w danym okresie rozliczeniowym operacji finansowych i minimalnej kwoty do spłaty. Powód był zatem zobowiązany do zwrotu całej należności wynikającej z ksiąg bankowych, na którą składały się poza świadczeniem głównym, także odsetki i należności uboczne związane z nieterminową zapłatą. Jednocześnie Sąd Rejonowy stwierdził, że w związku z przedawnieniem roszczeń objętych bankowym tytułem egzekucyjnym zaopatrzonym w klauzulę wykonalności, powodowi - na etapie postępowania egzekucyjnego - przysługiwało uprawnienie do wystąpienia z powództwem przeciwegzekucyjnym i domagania się pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Podał, że pomimo realnej możliwości skorzystania ze wskazanego środka ochrony, powód zaniechał podjęcia jakichkolwiek działań w tym kierunku, co skutkuje brakiem możliwości skutecznego zakwestionowania tytułu wykonawczego na obecnym etapie. Zdaniem Sądu Rejonowego nie ma również podstaw do uznania roszczenia powoda w oparciu o ewentualny delikt strony pozwanej, bądź przepisy regulujące zwrot nienależnego świadczenia, albowiem wierzytelność banku istniała w wysokości określonej w tytule wykonawczym.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód zaskarżając go w całości i domagając się jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. Podał, że Bank niesłusznie obciążył go opłatami związanymi z nieuregulowanymi należnościami za kartę kredytową oraz, że pierwsze zestawienie od banku otrzymał natomiast pozostałych już nie.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku.

Z treści uzasadnienia apelacji można wyprowadzić wniosek, że powód kwestionował ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy a dotyczące faktu przesyłania przez bank powodowi zestawień związanych z umową o kartę kredytową M.. W ocenie Sądu Okręgowego ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy są prawidłowe bowiem znajdują potwierdzenie w treści dowodów przeprowadzonych w sprawie, które zostały przez Sąd Rejonowy uznane za wiarygodne. Powód w apelacji nie wykazał, aby ustalając fakt wysyłania do niego poprzednika prawnego strony pozwanej zestawień transakcji Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia zasad logiki, doświadczenia życiowego czy też kojarzenia faktów. Stąd też ocena materiału dowodowego pozostaje pod ochroną art. 233 § 1 k.p.c. Podkreślić trzeba, że z faktu wystawiania przez bank zestawień transakcji za kolejne miesiące Sąd Rejonowy wyprowadził logiczny wniosek, a mianowicie, że zestawienia te były wysyłane adresatowi w przewidzianym umową terminie. Trudno bowiem uznać, że bank sporządzałby wskazane dokumenty w jakimś innym celu niż po to, aby następnie ekspediować je do adresata. Zważywszy, że bank jest podmiotem profesjonalnym i wyspecjalizowanym w dziedzinie usług finansowych, nie sposób znaleźć innego uzasadnienia dla dokonywania tego typu czynności, jak tylko wypełnienie przez bank postanowień umownych. W świetle powyższych uwag uznać należy, że Sąd Rejonowy z przedmiotowego faktu wyprowadził logiczny wniosek. Reasumując wskazać należy, że podniesiony przez powoda zarzut błędnych ustaleń faktycznych nie był trafny. Wprawdzie w apelacji nie sformułowano żadnego zarzutu obrazy prawa materialnego, jednakże jakkolwiek postępowanie apelacyjne jest postępowaniem odwoławczym i kontrolnym, to jednak zachowuje charakter postępowania rozpoznawczego. Oznacza to, że sąd drugiej instancji ma pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. W konsekwencji może, a jeżeli je dostrzeże - powinien, naprawić wszystkie naruszenia prawa materialnego, niezależnie od tego, czy zostały wytknięte w apelacji, pod warunkiem że mieszczą się w granicach zaskarżenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2002 roku, III CZP 62/02, OSNC 2004/1/7). Apelacja powoda została skierowana przeciwko całemu wyrokowi stąd też Sąd Okręgowy mógł z urzędu wziąć pod uwagę naruszenie przez Sąd Rejonowy prawa materialnego. Przyznać należy rację powodowi, że

poprzednik prawny strony pozwanej częściowo niezasadnie obciążył go kosztami związanymi z nieterminową spłatą kredytu oraz kwotą 30,62 zł tytułem minimalnej spłaty kredytu. W umowie o kartę kredytową M. zawartą w dniu 28 czerwca 2006 roku pomiędzy poprzednikiem prawnym strony pozwanej a powodem zostało ustalone, że brak terminowej spłaty zadłużenia powoduje pobranie przez bank opłaty za obsługę nieterminowej spłaty w wysokości określonej w Taryfie Opłat i Prowizji. Opłata taka w wysokości 25 zł pobierana była sześciokrotnie przez stronę pozwaną, o czym świadczy historia spłaty kredytu (k. 62). Łącznie z tego tytułu pobrana została od powoda kwota 150 zł. Powyższy zapis zawarty w umowie był nieważny bowiem stanowił on klauzulę abuzywną w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ k.c. W decyzji nr (...) z dnia 21 czerwca 2010 roku Prezes Urzędu Ochrony Konsumentów i Konkurencji Delegatura w K. za naruszające zbiorowe interesy konsumentów uznał praktyki stosowane przez poprzednika prawnego strony pozwanej polegające na stosowaniu w obrocie z konsumentami we wzorcach umowy „Taryf opłat i prowizji dla kart kredytowych (...)” oraz „Taryf opłat i prowizji (...) Banku SA w zakresie udzielania kredytów gotówkowych” postanowień wpisanych do Rejestru postanowień umownych uznanych za niedozwolone, tj. postanowień o treści: „Opłata za obsługę nieterminowej spłaty – 45 zł” oraz (...) nieterminowej spłaty – 15 zł”. W łączącej strony umowie o kartę kredytową M. w zakresie nieterminowej spłaty postanowiono, że powód zostanie obciążony opłatą ustaloną w Taryfie Opłat i Prowizji, przy czym opłata ta wynosiła 25 zł. Stąd też stanowisko zawarte w powyższej decyzji ma zastosowanie także do tego postanowienia umownego, gdyż analogicznie jak w niniejszej sprawie, kredytobiorca został obciążony obowiązkiem uiszczenia opłaty za nieterminową spłatę kredytu przy czym wysokość tej kwoty została wskazana w załączniku do umowy nie zaś w samej umowie. Skoro to konkretne postanowienie umowne nie wiązało stron, to poprzednik prawny strony pozwanej nie był uprawniony do naliczenia łącznie kwoty 150 zł z tytułu nieterminowej spłaty przez powoda kredytu. Nie był również uprawniony do żądania wpłaty minimalnej kwoty spłaty w wysokości 30,62 zł, którą powód uiszczył na rzecz strony pozwanej. Okoliczność wpłaty tej kwoty pozostawała pomiędzy stronami bezsporna. Wobec tego strona pozwana pobrała nienależnie od powoda kwotę 180,62 zł. Powód mógł żądać od strony pozwanej zwrotu świadczenia w powyższej kwocie na podstawie art. 411 pkt 1 k.c. albowiem w tym zakresie było to świadczenie nienależnie w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. Kwotę 30,62 zł powód uiszczył już przed procesami na rzecz poprzednika prawnego strony pozwanej, natomiast kwota 150 zł została wyegzekwowana przez komornika sądowego w toku postępowania egzekucyjnego. Stosownie do treści art. 411 pkt 1 k.c. nie można żądać zwrotu świadczenia jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej. Przepis ten obejmuje sytuację, w której wykonanie zobowiązania następuje nie tylko w wyniku zachowania się dłużnika, ale także w rezultacie wyegzekwowania świadczenia w toku postępowania egzekucyjnego. Istotny jest bowiem nie sam sposób dokonania świadczenia, ale to, czy jurydyczny efekt spełnienia świadczenia w postaci przysporzenia w majątku przyjmującego świadczenie mógł być objęty wolą świadczącego. Przepis art. 411 pkt 1 k.c. ma zastosowanie także wówczas, gdy z żądaniem zwrotu nienależnego świadczenia występuje podmiot, który wiedział o braku własnego zobowiązania wobec egzekwującego wierzyciela i nie podjął żadnych przewidzianych prawem czynności, zmierzających do ograniczenia lub uniemożliwienia kontynuowania egzekucji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2002 roku, IV CKN 1166/02, OSP 2004/7-8/96). Tymczasem powód kwestionował nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu wystawionemu przez stronę powodową a dotyczącemu należności wynikających z zawartej umowy o kartę kredytową M.. Jednakże wniesione przez niego zażalenie na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności zostało rozpoznane już po zakończeniu postępowania egzekucyjnego wskutek wyegzekwowania całości należności. W tym stanie rzeczy nie sposób czynić powodowi zarzutu, że poza wniesieniem zażalenia, nie podjął żadnych innych czynności mających na celu uniemożliwienie kontynuowania egzekucji w oparciu o bankowy tytuł egzekucyjny. Reasumując wskazać należy, że w oparciu art. 411 pkt 1 k.c. Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo w zakresie kwoty 180,62 zł bowiem było to świadczenie nienależnie pobrane przez stronę pozwaną. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu gdyż powód nie wykazał, że kwota 530,10 zł została nienależnie pobrana przez stronę pozwaną. Postępowanie egzekucyjne toczyło się na podstawie tytułu wykonawczego – bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego przez sąd w klauzulę wykonalności. Powód obowiązany był wykazać, że wskazane w tytule wykonawczym odsetki oraz należność główna w zakresie przekraczającym 180,62 zł zostały nieprawidłowo naliczone przez stronę pozwaną. Jednakże mimo ciężącego na nim w tym zakresie obowiązku, nie zdołał wykazać zasadności swych twierdzeń i podważyć tytułu wykonawczego

w tej części. Odnośnie natomiast pobranych przez komornika sądowego kosztów egzekucyjnych wskazać należy, że powód mógł wysokość tych kosztów kwestionować jedynie w toku postępowania egzekucyjnego, czego jednak nie uczynił. Z tej przyczyny powództwo mogło zostać uwzględnione jedynie częściowo.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok. O kosztach procesu orzekł Sąd Okręgowy na podstawie art. 100 k.p.c. biorąc pod uwagę, że powód wygrał proces w 25 %, natomiast strona pozwana w 75 %. Strona pozwana poniosła koszty procesu w łącznej wysokości 197 zł, wobec tego należy się jej zwrot od powoda kwoty stanowiącej 75 % tej kwoty, czyli 147,75 zł.

W pozostałym zakresie, tj. przekraczającym żądanie zasądzenia kwoty 180,62 zł apelacja podlegała oddaleniu jako bezzasadna w oparciu o art. 385 k.p.c.

Na podstawie art. 29 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku Prawo o adwokaturze (t.j. Dz. U. z 2014r., poz. 635) w zw. z § 6 pkt 2 i § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013r., poz. 461) Sąd Okręgowy przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata P. W. kwotę 110,70 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu odwoławczym. Na kwotę tę złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 90 zł powiększone o podatek VAT w wysokości 20,70 zł